

умовах ще такої слабої, сповненої надій багатьох українських підприємців вітчизняної економіки, що з кожним роком буде рости і розвиватися.

Список використаних джерел:

1. Бутиріна В.М., Васильєва М.С. Проблеми оцінки вартості бізнесу в Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=27545>
2. Аналіз методичних підходів до оцінки вартості бізнесу в Україні. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2009/Economics/44844.doc.htm
3. Оцінка вартості малого бізнес: проблеми та перспективи застосування різних методичних підходів. Режим доступу: <http://www.rtp.com.ua/news/2014/02/24/1/3094.html>

Тарасюк А. магістр з державного управління,
м. Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

В роботі малих форм господарювання в сільському господарстві, як і в цілому в сільськогосподарському виробництві, знаходить своє яскраве відображення різноманіття економічних закономірностей, що визначають логіку прийняття того чи іншого управлінського рішення. Об'єктивні економічні закономірності, їх відчутна присутність в аграрній практиці зумовлюють певну сукупність економічних законів.

Оскільки аграрне виробництво характеризується впливом на виробничий процес великої сукупності факторів, в тому числі техніко-технологічного характеру, можна стверджувати що, знання цих взаємозв'язків є основою для прийняття управлінського рішення. Конкретизація виробничих завдань дозволяє виявити ресурсну базу, необхідну для їх вирішення. Виробнича функція дозволяє визначити, яка кількість того чи іншого ресурсу (матеріального, тимчасового, фінансового тощо) при інших рівних умовах дозволить отримати максимально високий кінцевий результат. В даному випадку вона показує підприємствам, особистим підсобним господарствам і фермерським господарствам, яким чином зміна кількісних і якісних параметрів того чи іншого ресурсу вплине на відповідні обсяги виробництва.

Актуальним є аналіз процесу, пов'язаного зі скороченням доходів. Дана виробнича функція складається внаслідок зниження темпів приросту доходу. Зниження веде в подальшому до його скорочення. Таким чином, тут ми маємо ситуацію, коли на певному часовому інтервалі обсяги виробництва починають зростати спадаючими темпами. Дана тенденція показує, в який момент виробничі показники починають знижуватися. Уникнути цього негативного сценарію можна

тільки шляхом прийняття ряду рішень організаційно-економічного, технологічного плану.

В управлінській практиці малих форм господарювання в сільськогосподарській сфері виникає об'єктивна необхідність аналізу ефективності використання того чи іншого ресурсу або якоїсь сукупності ресурсів. Цей процес впливає з необхідності фіксації точки беззбитковості. У цій точці складається ситуація, що характеризується певним рівнем виробництва при найменших витратах в питомому розрахунку. Взаємозамінність факторів виробництва дозволяє варіювати послідовність використання того чи іншого виду ресурсу. За інших рівних умов, такий підхід дає можливість мінімізувати витрати виробництва кінцевого продукту і за рахунок цього максимізувати прибуток підприємства. У цих умовах необхідно використовувати показник граничного коефіцієнта заміщення, що дозволяє виявити момент, коли заміна одного ресурсу іншим стає доцільна з економічної точки зору.

Крім вищевикладеного, в якості іншого ключового питання, від правильного і науково-методичного рішення якого залежить ефективність господарської діяльності, виступає визначення співвідношення найменших питомих витрат і прогнозованого прибутку. В якості ключового моменту тут виступає вивчення взаємозв'язку між витратами та обсягами виробництва. З методичної точки зору доцільно розділити витрати підприємства на фінансові та нефінансові. Окреслені два показника входять в сумарні витрати. Якщо з грошовими витратами (витрати на паливо, насіння, запасні частини тощо) все зрозуміло, то до не грошових витрат, до їх виявлення та калькуляції виникають деякі складнощі, обумовлені самою специфікою аграрного виробництва. Тут не грошові витрати відображаються в якості неоплаченої праці членів фермерського (селянського) господарства, у вартісній оцінці сільськогосподарських угідь, що перебувають у їх власності та ін. В обліковій діяльності даний вид витрат відносять до статті «змінні витрати». До даної категорії витрат за своєю природою слід віднести і витрати на амортизацію.

Прибуток від господарсько-фінансової діяльності малих форм підприємництва в аграрній сфері досягає свого максимального значення при дотриманні наступної умови:

$$ГВ = ГД$$

Де, ГВ – граничні витрати, ГД – граничний можливий дохід

Таким чином, не завжди економія витрат на одиницю продукції веде до адекватного збільшення обсягу прибутку. Тому в повсякденній господарській практиці в аграрній сфері слід прагнути до рівноважного стану, який описується вищеозначеною рівністю ($ГВ = ГД$).

Специфіка ведення господарської діяльності в аграрній сфері обумовлена прямо пропорційною залежністю між збільшенням обсягів виробництва одного виду продукції і зниженням рівня виробництва іншого продукту. Тут орієнтиром повинна виступати максимізація прибутку. Однак на даний процес сильний вплив мають різного роду угоди, правила, що обмежують свободу підприємця у виборі напрямку своєї виробничої діяльності. Зміна рівня конкурентоспроможності теж виступає в якості обмежуючого чинника. Додаткові та взаємодоповнюючі види продукції слід додати до різних варіантів виробництва певного набору сільськогосподарської

продукції. Все вищевисказане дозволяє вибрати найбільш оптимальний план виробничої діяльності стосовно до малих форм господарювання в аграрній сфері.

Однією з проблем, яка пов'язана з ефективним функціонуванням малих форм господарювання, є проблема доступності необхідної інформації. Двадцятирічний період функціонування малих форм господарювання в аграрній сфері (1996 - 2016 рр.) підтверджує правоту цієї тези. Відсутність необхідної інформації перешкоджає використанню в економічній практиці відповідних економічних законів. Останнє не дозволяє малим формам господарювання нарощувати як виробництво сільськогосподарської продукції, так і забезпечувати позитивну динаміку показників ефективності своєї діяльності.

Невизначеність ринкової кон'юнктури в ще більшій мірі погіршує становище фермерських господарств, особистих підсобних господарств та інших форм господарювання, створюючи додаткові труднощі при плануванні своєї виробничої діяльності. У цих умовах конкурентні переваги отримують великі за своїми виробничими розмірами суб'єкти господарського ринку в аграрній сфері. Дані аграрні підприємства, маючи можливість організовувати інформаційно-аналітичні відділи та центри, оперативно реагують на зміну економічної кон'юнктури, вони більш сприйнятливі до впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу. Останнє має особливе значення в умовах модернізації виробничих систем та посилення інноваційної складової. Таким чином, об'єктивно виниклі особливості ведення фінансово-господарської діяльності в системі малих форм господарювання зумовлюють їх функціонування в умовах виробничого ризику і невизначеності. Тому малі форми ведення підприємницької діяльності необхідно систематично забезпечувати всією необхідною інформацією.

Таким чином, діяльність фермерського господарства, як відносно замкнутої виробничої системи, підкоряється об'єктивному економічному закону. Залучення до цієї складної роботи передбачає наявність чітких уявлень та відповідних знань про сільськогосподарську діяльність. Організаційно-управлінська діяльність передбачає вирішення завдань, що сприяють збільшенню прибутковості, зниженню загальних витрат та збільшенню рівня рентабельності. Перераховані фактори багато в чому визначають кінцеві результати діяльності малих форм господарювання в аграрній сфері та перспективи їх подальшого розвитку. Дослідження прийнятих управлінських рішень диференціюється за економічною практикою за значимості, можливостями зворотних дій, за наявності альтернативних варіантів, що в цілому дозволяє на етапі підготовки встановити відповідні пріоритети.

Список використаних джерел:

1. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії та практики. – 2-ге вид. – К.: Знання, КОО, 2003. – 302 с.
2. Верба В. А. Еволюція управлінських технологій як віддзеркалення проблематики та завдань розвитку підприємств//Ефективність функціонування та економічного розвитку підприємства. Стратегія економічного розвитку України. 2014. № 34. С. 149–156.
3. Демяненко С.І. Формування виробничих витрат селянських (фермерських) господарств в умовах ринкової економіки / С.І. Демяненко. – К.:

Урожай, 1994. – 152 с.

4. Національна платформа малого та середнього бізнесу України. URL: <http://platforma-msb.org/v-ukrayini-aktyvno-kredytuyut-msb-til/>

5. Новицька О., Губарев В. Формування механізмів підтримки малого та середнього бізнесу в ринковому середовищі регіону//Удосконалення економічних механізмів управління сучасними системами підприємств, корпорацій, галузей, регіонів, країн: монографія/за заг. ред. Ю. З. Драчука, В. Я. Швеця; М-во освіти і науки України. Луганськ: Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Нац. гірн. ун-т, 2014. С. 254–263.

Тягунов Д., студент
Науковий керівник: Ліпич Л.Г., д.е.н.,
професор кафедри економіки,
безпеки та інноваційної діяльності підприємства
Східноєвропейського національного
університету ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Постійна конкурентна боротьба за ринки збуту, а також посилення рівня інформатизації економічних відносин є чинниками, які вимагають від суб'єктів господарювання вивчення попиту споживачів і реалізації організаційних та технологічних змін, під впливом яких процеси виробництва будуть оптимізовані, а продукція більш конкурентоспроможною. Продуктивність обладнання, його енергоємність, надійність, безпечність використання, екологічність є якісно-продуктивними характеристиками, які визначають конкурентоспроможність підприємства.

У науковій літературі приділено значну увагу проблемам технічного переозброєння, технічного оновлення і модернізації виробництва. Цим питанням присвячені праці О. Амоші, В. Борисова, Ю. Іванова, О. Кушніренка, В. Онищенко. Незважаючи на велику кількість наукових праць і значні досягнення в теорії та практиці інвестиційного забезпечення технологічного оновлення підприємств, є частина питань, які залишаються актуальними й сьогодні. Недостатньо дослідженими залишились методи оцінювання інвестиційного забезпечення технологічного оновлення підприємств, фактори, які впливають на їх інвестиційне забезпечення, способи вибору найкращого проекту інвестиційного забезпечення технологічного оновлення підприємств.

Технологічне оновлення є сукупністю процесів покращення якісних та кількісних характеристик продукції зумовлених зміною сировини, матеріалів, обладнання або послідовності здійснення технологічних операцій.

Традиційною формою технологічного оновлення підприємства науковці і підприємці вважають модернізацію виробництва, але практикою доведено, що